

קול קורא להצטרפות בתי ספר למעבדה בנושא:

חטיבת הביניים העתידיה – במבט הוליסטי

בהובלת: אגף לחינוך על יסודי ואגף מו"פ ניסויים ויוזמות ובשיתוף מחוז מרכז ות"א

1. מעבדת חטיבות הביניים – רקע

חטיבת הביניים היא מוסד חינוכי אשר פוגש את התלמידים כאשר הם בתווך בין שנות היסודי לשנות התיכון. המאפיינים הייחודיים לחתך גיל זה מעלים צרכים ספציפיים - מבחינה לימודית, אישית, רגשית, חברתית ועוד. לצד צרכים אלו מגלמת חטיבת הביניים גם הזדמנות עצומה: בתוך רצף של 12 שנות לימוד במערכת החינוך, אחרי שהושתת הבסיס לתלמידאות בביה"ס היסודי וטרם הזינוק לעולם הלמידה לבגרות, מאפשרת חטיבת הביניים להפעיל אופנים שונים של עשייה חינוכית משמעותית. אך האם מממשות חטיבות הביניים כיום את הפוטנציאל המדובר? כעת, כשרה השעה לבחינה מעמיקה של של חטיבות הביניים, מתוך מבט הוליסטי, המתייחס למגוון הרב של דברים שמתרחשים במוסד חינוכי זה. כל זאת במסגרת מהלך גדול שמובל במשרד בעת הזאת ומתוכלל ע"י האגף לחינוך על יסודי.

2. מהי מעבדה?

במסגרת מסלול המעבדות שבאגף מו"פ, ניסויים ויוזמות, חוברים נציגים ממטה משרד החינוך ונציגים מבתי ספר לעיסוק משותף בסוגיה בעלת חשיבות מערכתית. במסגרת תהליך מונחה חוקרים חברי הקבוצה את הנושא, מגבשים תפיסה משותפת אודותיו, מפתחים מודלים אפשריים להתמודדות עם הסוגיה שבמוקד המעבדה ואף מתנסים בהפעלתם. (לקריאה נוספת על מסלול המעבדות – [כאן](#)).

3. מעבדת חטיבת הביניים העתידיה – פיתוח תפיסה הוליסטית ומודלים לחטיבות הביניים

מעבדה זו תהווה קבוצת חשיבה, מחקר ופיתוח, של נציגים ממוסדות חינוך נבחרים. במסגרת המעבדה נפתח תפיסה רחבה על חטיבת הביניים המתחדשת, תוך מבט הוליסטי על התלמיד ועל צרכיו השונים: הלימודיים, רגשיים וחברתיים. התפיסה המשותפת שנגבש במעבדה תבחן את חטיבת הביניים באופן רחב-היקף, כמוסד חינוכי שתפקידו לתת מענה מקיף לצרכים אלו. התפיסה תגובש תוך התייחסות למאפייני גיל הנעורים כמו גם למגמות עכשוויות ועתידיות בחברה, שמשפיעות על הנוער ועל מערכת החינוך. התפיסה שתגובש תהווה בסיס לעבודת מטה משרד החינוך עם חטיבות הביניים בכללותן. כהמשך לגיבוש התפיסה ההוליסטית ובהלימה אליה, יבחן כל בית ספר המשתתף במעבדה כיצד הוא מממש את התפיסה בפעולתו בחטיבת הביניים, תוך התמקדות בהיבט אחד לבחירתו, אשר מעסיק את ביה"ס באופן מיוחד (כגון: גיל הנעורים, פיתוח זהות, למידה אחרת, ארגון הלמידה והלומדים, היבטים קהילתיים, העשרה ותרבות, רווחה נפשית, אקלים ועוד). בית הספר יעמיק את החקירה בנושא הנבחר ויפתח מודל אפשרי לעבודה בתחום זה. בשנת המעבדה השנייה יופעלו המודלים במסגרת התנסות תחומה בזמן ובהיקף, באופן שייאפשר ללמוד על טיבו של המודל, לשפר ולטייב אותו, ולהציע אותו כאפשרות פעולה לכלל חטיבות הביניים.

תוצרי המעבדה ישמשו את האגף לחינוך על יסודי כבסיס לבחינה מערכתית כוללת, ויופצו לשימוש רחב בחטיבות הביניים במטרה לחולל שינוי מעמיק במערכת החינוך.

4. קהל היעד

קול קורא זה פונה לחטיבות ביניים הפועלות במסגרת תיכון שש שנתי, אשר מעוניינות לקחת חלק במהלך מרתק ובעל השלכות למערכת החינוך בכללותה, ואשר עומדות בתנאי הסף להשתתפות במעבדה כפי שמוגדרים [בתבחיני המעבדות של אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות](#).

5. מחויבות בתי הספר המשתתפים במעבדה

הצטרפות למעבדה כרוכה במחויבות ניכרת מצד בתי הספר, אשר חשוב להכיר ולהבין את היבטיה השונים:

- **נכונות לקחת חלק בתהליך דו-שנתי, אינטנסיבי ומעמיק:** פעילות המעבדה תתקיים לאורך שנתיים – תש"פ ותשפ"א. יובהר כי קול קורא זה נוגע להשתתפות בשנה"ל תש"פ בלבד (קול קורא נפרד לתשפ"א יפורסם בבוא העת), אך נדרשת נכונות של ביה"ס לקחת חלק בשנתיים במלואן.
- **הקמת צוות פיתוח בית ספרי:** בתי ספר שיתקבלו למעבדה יידרשו להקצות לטובת המהלך צוות פיתוח מצומצם מקרב צוות ביה"ס – מנהל/ת השש-שנתי, מנהל/ת חטיבת הביניים ולפחות שתי דמויות בולטות נוספות. צוות הפיתוח הבית ספרי יידרש להתחייב לקחת חלק בתהליך המעבדה ובפעילויותיה כמפורט בסעיפים הבאים, במשך השנתיים בהן נפעל.
- **השתתפות במפגשים קבוצתיים לכלל המשתתפים במעבדה:** במהלך השנה יתקיימו כ-6 מפגשי מליאה של בתי הספר המשתתפים במעבדה (לוי"ז מועדי המפגשים – ראו [כאן](#)), בשעות הצהריים. המפגשים יתקיימו בבתי"ס באזור המרכז. בתי"ס שיתקבלו למעבדה מתחייבים להשתתפות מלאה של צוות הפיתוח הבית ספרי במפגשים.
- **פגישת פיתוח בית ספרית סדירה ומעוגנת במערכת, אחת לשבועיים:** בין המפגשים הקבוצתיים שתוארו בסעיף הקודם, יתבקשו בתי הספר שישתתפו במעבדה להוביל תהליך בית ספרי ולמלא משימות שונות של חשיבה ופיתוח. לצורך כך, נדרשים בתי הספר לבסס סדירות במערכת של ישיבת פיתוח לצוות המצומצם: שעה וחצי, בתדירות של פעמיים בחודש.
- **פגישות עבודה בביה"ס עם מנחי המעבדה:** מספר פעמים בשנה יגיעו מנחים של אגף מו"פ מטעם המעבדה לפגישת עבודה עם הצוות המצומצם בביה"ס.
- **התנסות במודל חדש:** על בסיס התפיסה שתגובש במפגשים הקבוצתיים, ולאור הצרכים המקומיים של כל אחד מבתי"ס, יערוך כל אחד מבתי"ס התנסות בצורת עבודה חדשה שפיתח במסגרת המעבדה, אשר נוגעת לתפיסה ההוליסטית שוגבשה. ההתנסות תאפשר לביה"ס לפרוץ דרך, להתחדש ולפעול בדרכים מתקדמות שהולמות את צרכיו, במקביל תאפשר ההתנסות לכולנו כמעבדה ללמוד על מידת האפקטיביות של צורת העבודה החדשה, על האתגרים שמעלה וההזדמנויות שמביא עמה. תהליך זה ילווה בהנחייה צמודה של מנהלת המעבדה מטעם אגף מו"פ.

6. משאבים

בתי הספר שיתקבלו למעבדה יקבלו 5 שעות תקן המיועדות לאנשי הצוות שיקדישו מזמנם למעבדה ולתהליכי הפיתוח הבית ספריים אשר היא מזמנת.

7. מחוון להערכת התאמה לצרכי הפיתוח הייעודיים של המעבדה

מס'	קריטריון	ניקוד 1-5
1	יכולת להוביל שינוי: המידה בה מסוגל צוות ביה"ס להתחדש, ליזום, לפתח, להוביל שינוי ולהסתגל אליו	
2	הישגים לימודיים: הישגי בית הספר במבחנים חיצוניים נמצאים ברף הבינוני ומעלה	
3	פעילות חברתית: מתקיימים בבית הספר פעילויות חברתיות לאורך השנה, אף מעבר לאירועים בלוח השנה	
4	מנהיגות מנהלת: יכולת להוביל תהליך מתוך מעורבות מלאה ובהנהגה מובהקת, לרתום לשינוי ולהנהיג מהלך מורכב	
5	יכולת לקיים סדירויות בית ספריות: המידה בה מסוגל ביה"ס לקיים מפגשים קבועים במערכת, שישמשו לתהליכי פיתוח	
6	פניות ונכונות להתחייב לתהליך	

מחוון להמלצת מחוז:

הקריטריון	ניקוד 1-5	נימוק
1		יכולת פיתוח של בית הספר: המידה בה הצוות הבכיר של בית הספר מסוגל לזהות אתגרים ולפתח פתרונות אפשריים שמצליחים.
2		מסוגלות להוציא מהכוח אל הפועל: המידה בה בית הספר מסוגל לממש תכניות (בין אם מטעמו או חיצוניות) באופן מלא ואפקטיבי.
3		ראייה ביקורתית ויכולת רפלקטיבית: מידת יכולתו של הצוות הבכיר בביה"ס לשקף לעצמו את עשייתם החינוכית ולבחון אותה בעין ביקורתית.
4		שיתוף פעולה ולהט לעשייה: יכולתו של ביה"ס להירתם לתהליכים, להניע אותם באופן נלהב ולחתור לעבר מטרה מוגדרת.
5		רלוונטיות נושא המעבדה: מידת העניין והזיקה של בית הספר לנושאים של העשרה וחינוך חברתי
6		פניות: עד כמה בית הספר פנוי לעסוק בפיתוח שמיועד לכלל המערכת.

8. אופן הגשת מועמדות

הגשת מועמדות למעבדה כרוכה בשני צעדים:

- מלאו את [טופס ההרשמה](#) בקישור המצורף.
- מלאו את [שאלון ההצטרפות](#) בעמוד הבא, שימרו כקובץ WORD ושילחו לדוא"ל -

rivkagr3@education.gov.il

מועד אחרון להגשת בקשות: 22.11.2019.

לשאלות ניתן לפנות למנהלת המעבדה, גליה רטנר: 050-858-0069 galia.rattner@gmail.com

שאלון הצטרפות למעבדת חטיבות ביניים העתידית – במבט הוליסטי

שם ביה"ס: _____ יישוב: _____ סמל מוסד: _____
שם המנהל/ת: _____ שם המפקח/ת: _____

למנהל/ת: מלאו את השאלון הבא בנוגע לבית ספרכם. הקפידו להציג תמונה מציאותית ומורכבת. חשוב לנו להכיר את ביה"ס באופן מלא ואותנטי, וממילא איננו מחפשים מוסד "מושלם".

1. **השקפה בנוגע לחטיבות הביניים:** מדוע, לתפיסתכם, נדרשת בחינה מחודשת של חטיבות הביניים? מהו האתגר הקיים כיום בנוגע לחטיבות הביניים, ואילו הזדמנויות עשויות להיות למהלך מערכתית שכזה? (עד 8 שורות)
2. **מצב חטיבת הביניים שלכם:** מהו המצב בחטיבת הביניים שלכם, מהן נקודות החוזק והחולשה? מה עובד, מה הייתם עושים אחרת? (עד 8 שורות)
3. **תחום עניין:** האם יש נושא מסוים הנוגע לעבודתכם בחטיבות הביניים, אשר הייתם מעוניינים לבחון, להעמיק בו ולחולל שינוי בצורת העבודה שלכם? תחומים אפשריים יכולים להיות גיל הנעורים, פיתוח זהות, למידה אחרת, ארגון הלמידה והלומדים, היבטים קהילתיים, העשרה ותרבות, רווחה נפשית, אקלים, או כל נושא אחר שעולה בעבודתכם. (עד 8 שורות)
4. **יכולת לשינוי:** מהי מידת היכולת הבית ספרית להוביל שינוי ולהסתגל אליו? האם היו בשנים האחרונות שינויים שביה"ס נדרש להסתגל אליהם – כיצד עבר השינוי? נמקו והדגימו. (עד 8 שורות)
5. **מנהיגות מנהל/ת:** כמנהל/ת ביה"ס, האם התנסית בהובלת תהליכים החורגים מן השגרה? האם נדרשת לרתום את הצוות לשינוי? ספרו בקצרה על המהלך ועל ההובלה שלכם בתוכו. (עד 8 שורות)
6. **סדירויות בית ספריות:** אילו פעילויות קבועות של צוות ביה"ס (ישיבות, מפגשים וכדומה) המעוגנות במערכת קיימות כיום? תארו את המרכזיות שבהן - מטרתן, התדירות, המשתתפים, וכיצד מצליחים לשמור על קיומן הסדיר. (עד 8 שורות)
7. **פניות ונכונות להתחייב לתהליך:** אילו תוכניות נוספות פועלות בביה"ס השנה? האם אתם מעריכים שתהיה לכם פניות למחויבות הנדרשת ממעבדה? (עד 5 שורות)
8. **צוות הפיתוח המצומצם:** כמפורט בסעיף 5 בקול הקורא העוסק במחויבות בתיה"ס, ההצטרפות למעבדה מחייבת הקמת צוות פיתוח בית ספרי. מיהם בעלי התפקידים שאתם מייעדים לצוות זה? לגבי כל אחד מהם, ציינו שם, תפקיד, ותק, ומדוע תבחרו בו למהלך. (עד 5 שורות)
9. **הצהרת כוונות המנהל/ת:** מדוע אתם מעוניינים להצטרף למעבדה זו? זהו המקום להוסיף, בנימה אישית או מערכתית, כל עניין שלא קיבל ביטוי בסעיפים הקודמים. (עד 8 שורות)

שימרו את שאלון זה שמלתם כקובץ WORD ושילחו לדוא"ל: rivkagr3@education.gov.il
בנוסף, לא לשכוח למלא את [טופס ההרשמה](#).

בהצלחה!